

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ**

Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

Навчально-методичні матеріали

для самостійної роботи по дисципліні
«Місцеві фінанси» здобувачами вищої освіти
на першому (бакалаврському) рівні
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»

ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ – 2022

Навчально-методичні матеріали для самостійної роботи по дисципліні «Місцеві фінанси» здобувачами вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 16 с.

Укладач:

Кириленко Ольга Павлівна, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету.

Відповідальна за випуск: **Кириленко Ольга Павлівна**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету.

Рецензенти:

Горин В. П., д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету.

Кучер Н. П., начальник фінансового управління Тернопільської міської ради.

Навчально-методичні матеріали розглянуто і рекомендовано до друку: кафедрою фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету, протокол № 7 від 8 грудня 2021 р.

© Кириленко О. П., 2022

© ЗУНУ, 2022

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п/п	Тематика	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Історичні аспекти становлення місцевих фінансів в Україні.	2	6
2.	Особливості державної регіональної політики в країнах ЄС.	2	6
3.	Зарубіжний досвід децентралізації влади.	2	8
4.	Секторальні реформи та завдання фінансової політики на місцевому рівні.	2	6
5.	Моніторинг та проблеми місцевих запозичень в Україні.	2	6
6.	Аналіз доходів місцевих бюджетів (на прикладі конкретного місцевого бюджету).	2	6
7.	Історія місцевого оподаткування у світі та Україні.	2	6
8.	Бюджетний федералізм, його суть та вплив на організацію місцевих фінансів.	2	8
9.	Соціальна спрямованість місцевих бюджетів (на прикладі конкретного місцевого бюджету).	2	6
10.	Проблеми розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи і видами місцевих бюджетів.	2	8
11.	Бюджет розвитку місцевих бюджетів та проблеми його функціонування.	2	6
12.	Організація бюджетних слухань (на прикладі конкретного населеного пункту).	2	6
13.	Моніторинг процесу формування і реалізації бюджету участі (на прикладі конкретного місцевого бюджету).	2	6
14.	Оцінка доступності інформації у бюджетах для громадян (на прикладі конкретного населеного пункту).	2	6
15.	Моніторинг бюджетної прозорості міст України.	2	6
16.	Історичні аспекти розвитку місцевих запозичень в Україні.	2	6
17.	Шляхи вирішення проблем розвитку місцевого господарства в умовах бюджетної децентралізації.	4	12
18.	Методи і інструменти фінансового контролю органів місцевого самоврядування.	2	6
19.	Розвиток форм громадського контролю місцевих фінансів.	2	8
20.	Формування нормативної бази транспарентності публічних фінансів на міжнародному рівні.	2	8
21.	Місцеві бюджети, місцеве оподаткування та муніципальні позики в зарубіжних країнах.	2	8
	Разом	44	144

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Мета – поглиблене вивчення дисципліни на основі самостійного опанування студентом навчального матеріалу шляхом пошуку і вивчення літературних джерел, в т. ч. іншомовних, а також аналітичного узагальнення статистичного матеріалу, ознайомлення з практикою організації місцевих фінансів.

Теми самостійних завдань пов'язані з тематикою лекційних і практичних занять та передбачають більш поглиблений розгляд окремих питань.

Виконані самостійні завдання повинні бути оформлені у вигляді рефератів.

Студент повинен виконати усі самостійні завдання!

При підготовці тексту самостійного завдання необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Для контролю засвоєння одержаних знань пропонується перелік контрольних запитань до кожної теми.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ:

Реферат оформлюють на аркушах формату А4 (210 x 297 мм). Друк виконують за допомогою комп'ютерної техніки.

Набір тексту рукопису виконується з використанням текстового редактора MS Word, шрифт Times New Roman, кегль (розмір) 14 з міжрядковим інтервалом 1,5, вирівнювання по ширині. Абзацний відступ складає 1,5 см, інтервал між абзацами в тексті не допускається.

Поля сторінки повинні відповідати таким параметрам: ліве – 2,5 см, верхнє і нижнє – 2 см, праве – 1 см.

Обсяг реферату – до 7 стор., в т. ч. 1 стор. – титульна. На титульній сторінці слід вказати назву навчального закладу, факультету, кафедри, навчальної дисципліни, а також тему самостійного завдання, ПІП студента і групу.

Список використаної літератури слід оформити за стандартом ДСТУ 8302:2015, він повинен включати до 10 джерел.

Реферат подають підшитим у пластиковій папці або у файлі.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Тема 1. Історичні аспекти становлення місцевих фінансів в Україні.

- Як вплинуло надання Магдебурського права на становлення інституту місцевого самоврядування в Україні?
- Як були організовані фінанси Запорізької Січі?
- Які місцеві податки справлялися на території Запорізької Січі?
- Яким чином відбувалося становлення місцевих фінансів на українських землях у ХІХ-ХХ ст.?
- Які місцеві фінансові інститути набули найбільшого розвитку за часів Незалежності України?

Тема 2. Особливості державної регіональної політики в країнах ЄС.

- Які основні цілі державної регіональної політики європейських країн?
- Які основні інструменти державної регіональної політики в країнах ЄС?
- Як регіональна політика впливає на фінансове становище локальних урядів країн ЄС?
- Назвіть можливі шляхи імплементації досвіду ЄС у сфері розбудови регіонів.
- Які перспективи транскордонного співробітництва для досягнення цілей регіональної політики України?

Тема 3. Зарубіжний досвід децентралізації влади.

- Наведіть приклади реформ децентралізації в окремих європейських країнах.
- Які позитивні наслідки реформ децентралізації в європейських країнах?
- Досвід Польщі у сфері децентралізації.
- Досвід пострадянських країн у сфері децентралізації.
- Що треба врахувати Україні з досвіду проведення реформ децентралізації в європейських країнах?

Тема 4. Секторальні реформи та завдання фінансової політики на місцевому рівні.

- Які основні завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування (на прикладі територіальної громади, в якій Ви проживаєте)?
- В яких сферах діяльності місцевої влади проведені реформи?
- Які нові права одержали органи місцевого самоврядування в умовах реформи децентралізації?
- Які позитивні зміни відбулися в освіті і охороні здоров'я на місцевому рівні?
- Які позитивні зміни відбулися в сфері надання адміністративних послуг на місцевому рівні?

Тема 5. Моніторинг та проблеми місцевих запозичень в Україні.

- Які причини недостатнього поширення місцевих запозичень в Україні?
- Які найбільш розповсюджені порушення та помилки при здійсненні місцевих запозичень в Україні?
- Для чого необхідні кредитні рейтинги міст?
- Які Вам відомі приклади успішного здійснення місцевих запозичень в Україні?
- Який орган державної влади здійснює моніторинг місцевих запозичень в Україні?

Тема 6. Аналіз доходів місцевих бюджетів (на прикладі конкретного місцевого бюджету).

- Який склад і структура доходів бюджету територіальної громади, в якій Ви проживаєте?
- Які тенденції характерні для дохідної частини бюджету територіальної громади?
- Чи відображає дохідна частина специфіку місцевого господарства вашої територіальної громади?
- Які є основні проблеми у сфері формування доходів бюджету територіальної громади, в якій Ви проживаєте?
- Яким чином Ви приймаєте участь у формуванні доходів бюджету територіальної громади?

Тема 7. Історія місцевого оподаткування у світі та Україні.

- Назвіть приклади історично перших видів місцевих податків в європейських країнах?
- Яке місце посідають майнові податки в системі місцевого оподаткування за кордоном?
- Яким чином класифікують систему місцевих податків?
- Яке фіскальне значення місцевих податків в доходах місцевих бюджетів зарубіжних країн?
- Вади та фіктивність місцевого оподаткування в умовах командної економіки.

Тема 8. Бюджетний федералізм, його суть та вплив на організацію місцевих фінансів.

- Що означає термін «бюджетний федералізм»?
- Наведіть приклади практичного втілення бюджетного федералізму у процесі формування і використання бюджетів територіальних громад.
- Як бюджетний федералізм впливає на формування доходів місцевих бюджетів?
- Як бюджетний федералізм впливає на використання коштів місцевих бюджетів?

- Яку роль відіграють міжбюджетні трансферти як основний інструмент втілення принципів бюджетного федералізму?

Тема 9. Соціальна спрямованість місцевих бюджетів (на прикладі конкретного місцевого бюджету).

- Наведіть приклади соціальної спрямованості бюджету територіальної громади, в якій Ви проживаєте.
- Які проблеми вирішує місцева влада за допомогою соціальних видатків місцевих бюджетів?
- Який склад соціальних видатків місцевих бюджетів?
- Які показники можна використовувати для аналізу соціальної складової місцевих бюджетів?
- Наведіть приклади соціальних виплат з бюджету територіальної громади, в якій Ви проживаєте.

Тема 10. Проблеми розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи і видами місцевих бюджетів.

- Для чого необхідно здійснювати розмежування доходів і видатків між місцевими бюджетами різних видів?
- Які законодавчі акти визначають склад доходів і видатків місцевих бюджетів?
- Які застосовуються підходи у розмежуванні доходів і видатків бюджетів різних рівнів і видів?
- Як законодавче визначення складу доходів і видатків бюджетів впливає на бюджетну дисципліну?
- Наведіть приклади доходів і видатків, притаманних лише Державному бюджету України.

Тема 11. Бюджет розвитку місцевих бюджетів та проблеми його функціонування.

- Яке основне призначення бюджету розвитку місцевих бюджетів?
- Які є джерела бюджету розвитку територіальної громади, в якій Ви проживаєте?
- На які потреби використовуються кошти бюджету розвитку територіальної громади?
- Наведіть приклади успішних інвестиційних проєктів з бюджету розвитку територіальної громади.
- Наскільки доступною є інформація про бюджет розвитку територіальної громади?

Тема 12. Організація бюджетних слухань (на прикладі конкретного населеного пункту).

- Чи відомо Вам про практику проведення бюджетних слухань у Вашій територіальній громаді?

- За допомогою яких засобів масової інформації Ви маєте змогу дізнатися про час і місце проведення бюджетних слухань?
- Які питання можуть розглядатися на бюджетних слуханнях?
- Чи маєте Ви змогу впливати на прийняття рішень у сфері бюджету територіальної громади?
- Наскільки ефективною є, на Ваш погляд, співпраця місцевої влади і громади?

Тема 13. Моніторинг процесу формування і реалізації бюджету участі (на прикладі конкретного місцевого бюджету).

- Що таке «бюджет участі»?
- В якій послідовності відбувається формування і реалізація бюджету участі?
- Яке основне цільове спрямування бюджетів участі?
- Чи є у Вашій територіальній громаді практика складання бюджетів участі?
- Які є механізми контролю за реалізацією бюджетів участі?

Тема 14. Оцінка доступності інформації у бюджетах для громадян (на прикладі конкретного населеного пункту).

- Чи складають у Вашій територіальній громаді бюджети для громадян?
- В яких засобах масової інформації Ви можете ознайомитися з бюджетами для громадян?
- Яка основна мета складання бюджетів для громадян?
- Яким чином, на Ваш погляд, необхідно зробити більш зрозумілою інформацію про бюджет?
- Які Вам відомі інструменти забезпечення зрозумілості інформації про бюджет?

Тема 15. Моніторинг бюджетної прозорості міст України.

- Які Ви знаєте українські рейтинги бюджетної прозорості місцевих бюджетів?
- Які показники бюджетної прозорості місцевих бюджетів застосовуються у вітчизняних рейтингах?
- Яким чином впливає рейтинг бюджетної прозорості на конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість міст?
- Чи доступна для Вас інформація про місцеві бюджети?
- Чи відчуваєте Ви, що маєте вплив на формування і використання коштів бюджету територіальної громади?

Тема 16. Історичні аспекти розвитку місцевих запозичень в Україні.

- Наведіть приклади місцевих запозичень в Україні у XIX ст.
- Як проходив процес розвитку місцевих запозичень в Україні у першій третині XX ст.?
- Чи застосовувалися місцеві запозичення в радянській Україні?

- Які причини недостатнього розвитку практики місцевих запозичень в сучасній Україні?
- Які позитивні ефекти місцевих запозичень для місцевої влади?

Тема 17. Шляхи вирішення проблем розвитку місцевого господарства в умовах бюджетної децентралізації.

- Дайте загальну характеристику розвитку місцевого господарства територіальної громади, в якій Ви проживаєте.
- Як вплинули процеси децентралізації на розвиток місцевого господарства територіальної громади?
- Які нові можливості відкриваються для розвитку місцевого господарства територіальної громади в умовах децентралізації?
- Запропонуйте шляхи вирішення актуальних проблем в місцевому господарстві територіальної громади.
- Наскільки повно використовується потенціал територіальної громади для забезпечення розвитку місцевого господарства?

Тема 18. Методи і інструменти фінансового контролю органів місцевого самоврядування.

- Якими правами наділені органи місцевого самоврядування у сфері фінансового контролю?
- Що є об'єктом фінансового контролю органів місцевого самоврядування?
- Які Ви знаєте види і методи фінансового контролю органів місцевого самоврядування?
- Які Ви можете назвати інструменти фінансового контролю органів місцевого самоврядування?
- Як можна оцінити ефективність фінансового контролю органів місцевого самоврядування?

Тема 19. Розвиток форм громадського контролю місцевих фінансів.

- Які Ви знаєте форми громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування?
- Як відбувається процес розвитку форм громадського контролю місцевих фінансів відповідно до зміцнення демократичних засад в Україні?
- Чи відомі Вам приклади застосування форм громадського контролю у Вашій територіальній громаді?
- Які Вам відомі громадські ініціативи щодо контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування?
- Які, на Ваш погляд, необхідні зміни у суспільстві для забезпечення ефективної громадської участі у діяльності органів місцевого самоврядування?

Тема 20. Формування нормативної бази транспарентності публічних фінансів на міжнародному рівні.

- Назвіть найважливіші міжнародні документи, які стосуються транспарентності публічних фінансів.
- Які основні віхи формування нормативної бази транспарентності публічних фінансів на міжнародному рівні?
- Які основні позитивні наслідки поширення практики транспарентності публічних фінансів?
- Які основні складові бюджетної прозорості?
- Яку роль відіграє принцип прозорості в діяльності органів місцевої влади?

Тема 21. Місцеві бюджети, місцеве оподаткування та муніципальні позики в зарубіжних країнах.

- Які права мають органи місцевої влади за кордоном порівняно з органами місцевого самоврядування в Україні?
- Назвіть приклади міжнародних документів, які слід вважати стандартами організації місцевого самоврядування і місцевих фінансів.
- Які особливості формування місцевих бюджетів в унітарних і федеративних країнах?
- Які основні риси місцевого оподаткування за кордоном?
- Досвід місцевих позик у зарубіжних країнах.
- Яка специфіка доходів місцевих бюджетів окремих країн?
- Які є особливості у здійсненні видатків з місцевих бюджетів окремих країн?

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У процесі вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» використовуються наступні методи оцінювання роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання самостійної роботи студентів;
- підсумкова екзаменаційна робота.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Місцеві фінанси» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1 (контрольна робота)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)	Екзамен	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
5 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	
Модульна контрольна робота з 1 по 10 теми: тестування – макс. 60 балів, ситуаційні завдання – макс. 40 балів	Контрольна робота: тестування з 1 по 20 теми – макс. 80 балів, задача – макс. 20 балів	Підготовка КППЗ – макс. 30 балів. Захист КППЗ – макс. 30 балів. Усне опитування під час занять – 2 бали за тему – макс. 40 балів	Пит. 1 – макс. 20 балів Пит. 2 – макс. 20 балів Пит. 3 – макс. 20 балів Задача – 40 балів	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

Рекомендована література:

1. Бухтіарова А. Г., Дробязко Н. С. Напрями забезпечення прозорості системи публічних фінансів в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №3. С. 461-464.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>.
3. Возняк Г. В. Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ : [монографія] / НАН України. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2016. 520 с.
4. Возняк Г. Фінансова децентралізація та стале ендегенне зростання регіонів: формалізація напрямів впливу. *Світ фінансів*. 2019. № 2 (59). С. 51-61.
5. Гринчишин І. М. Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку / за наук. ред. І. З. Сторонянської; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 380 с.
6. Гринчишин І. М. Фінансова спроможність територіальних громад в контексті оцінювання результатів адміністративно-фінансової децентралізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 5 (139). С.26-32.
7. Децентралізація: галузевий діалог / Асоціація міст України. URL: <https://www.auc.org.ua/>.
8. Дем'янчук О. І. Економічна оцінка фінансового потенціалу адміністративно-територіальних одиниць і його диспропорції. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2019. № 4(109). С. 163-171.
9. Дем'янчук О. І. Формування та реалізація фінансового потенціалу збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць України: монографія. Острог, 2019. 408 с.
10. Долозіна І. Л. Теоретико-методологічні засади політики управління податково-бюджетними дисбалансами за умов фіскальної децентралізації: монографія. Краматорськ: ДДМА, 2018. 356 с.
11. Європейська хартія про місцеве самоврядування від 15.10.1985. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=52493&cat_id=51705.
12. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн. К.: НДФІ, 2007. 299 с.
13. Закон України “Про асоціації органів місцевого самоврядування” від 16.04.2009 р. №1275-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>.
14. Закон України “Про засади державної регіональної політики” від 05.02.2015 р. №156-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
15. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
16. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 05.02.2015 р. №157-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
17. Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17.06.2014 р.

- №1508–VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
18. Закон України “Про відкритість використання публічних коштів” від 15.09.2015 р. №679-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/183-19>.
19. Кириленко О. П. Формування інституційного забезпечення прозорості бюджетного процесу в Україні. *Фінанси України*. 2017. №8. С. 80-94.
20. Кириленко О. П., Вацлавський О. І. Бюджетний контроль при плануванні місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2018. №4. С. 40-51.
21. Кириленко О. П., Кириленко О. В. Демократизація участі громадян у регіональному управлінні. *Журнал Європейської економіки*. Том 15(№1). Березень 2016. С. 121-138.
22. Кириленко О. П., Максимчук О. С. Капітальні інвестиції з місцевих бюджетів: сучасна практика та перспективи удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С. 5–11.
23. Кириленко О. П., Максимчук О. С. Планування капітальних видатків місцевих бюджетів України: сучасний стан та перспективи удосконалення. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. №7. С. 70-76.
24. Кириленко О. П., Малиняк Б. С. Унікальний досвід організації публічного звітування про результати використання коштів обласного бюджету: уроки для поширення. *Фінанси України*. 2017. №3. С. 36-50.
25. Кириленко О.П., Марчук А. П. Модернізація бюджетного забезпечення освіти у рамках секторальної децентралізації. *Фінанси України*. 2018. №6. С. 75-90.
26. Кнейслер О., Спасів Н., Кізіма Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. *Світ фінансів*. 2020. № 1 (62). С. 8-19.
27. Кузькін Є. Ю. Організаційно-економічне забезпечення формування фіскальних повноважень та відповідальності територіальних громад України. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. №1 (211). С. 72-81.
28. Кузькін Є. Ю. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця; ПП «Технологічний Центр», 2019. 260 с.
29. Латковський П. Принцип транспарентності бюджету як важлива складова безпеки держави. *Юридичний вісник*. 2019. №3. С. 56-62.
30. Мартиненко В. В. Прогнозний підхід до формування податкових надходжень місцевих бюджетів України в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2019/47.pdf
31. Мартиненко В. В. Фіскальна політика України в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика: монографія. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 390 с.
32. Місцеві фінанси: підруч. / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. 448 с.
33. Пальоха О. В. Науково-теоретичні засади побудови механізму комунального кредитування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, 2018. №9 (37). С. 147-151.
34. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О.

- Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін / Асоціація міст України. К.: ТОВ “ПІДПРИЄМСТВО “ВІ ЕН ЕЙ”, 2015. 396 с.
35. Пелехатий А. О. Бюджетна політика у забезпеченні розвитку територій: концептуальні домінанти та напрями модернізації: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 386 с.
36. Пелехатий А. О. Інституційно-правове забезпечення формування та реалізації бюджетної політики розвитку територій України. *Світ фінансів*. 2020. №1(62). С. 140-151.
37. Першко Л. О. Теоретико-методологічні аспекти зміцнення та розвитку місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації: монографія. Чернігів : НУЧП, 2020. 300 с.
38. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
39. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
40. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. посіб. з компакт-диском / В. В. Мамонова, С. Ю. Лукін, Ю. Б. Молодожен [та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. К.: К.І.С., 2014. 200 с.
41. Рекова Н. Ю. Економічний аналіз та аудит результатів реалізації політики фіскальної децентралізації: методологія, методи та інструменти: монографія. Краматорськ : ДДМА, 2018. 559 с.
42. Савастєєва О. М. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 322 с.
43. Савастєєва О. М. Шляхи узгодження інтересів суб'єктів бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. №6. С. 135-140.
44. Соломіна Г. В., Гавриш О. С., Махницький О.В. Забезпечення транспарентності бюджетного механізму в Україні. *Сталий розвиток економіки України*. 2018. №1(38). С. 24-29.
45. Циммеранн Х. Муниципальные финансы: Учебник / Пер. с нем. М.: Издательство «Дело и Сервис». 2003. 352 с.
46. Щур Р. І. Власні фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад як основа їх фінансової спроможності. *Приазовський економічний вісник*. Запоріжжя, 2019. № 2(13). С. 315-319.
47. Щур Р. І. Організаційні засади здійснення фінансового контролю за діяльністю об'єднаних територіальних громад в Україні. *Збірник наукових праць Університету ДФС України*. 2019. №1. С. 295-307.
48. Щур Р. І. Фінанси об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. Монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В. 2019. 394 с.
49. Bahl R., Martinez-Vazquez J. Sequencing Fiscal Decentralization / World Bank Policy Research Working Paper 3914. 2006. 47 p.
50. Blochliker H., Rabesona J. The Fiscal autonomy of sub-central governments : an update.

- OECD Network on Fiscal Relations Across Levels of Government*. OECD. Paris. 2009. №9. 20 p.
51. Boyne G. Local government Structure and Performance: Lessons from America. *Public Administration*. Autumn. 1992. P. 333–357.
  52. Draman R. Overview of the Budget Process – Government / Legislative Relations and the Role of Information. URL : <http://siteresources.worldbank.org/PSGLP/Resources/RasheedDraman.pdf>.
  53. Fiscal Federalism in Theory and Practice / ed. by T. Ter-Minassian. Washington : International Monetary Fund, 1997. 701 p.
  54. Fiscal Rules – Anchoring Expectation for Sustainable Public Finance / Approved by C. Cotarelli. Washington, D.C. : International Monetary Fund, 2009. December 16. 72 p.
  55. Hankla C. When is Fiscal Decentralization Good for Governance / Georgia State University Atlanta, 2007. 632 p.
  56. Hart D. Theories of Government Related to Decentralization and Citizen Participation. *Public Administration Review*. XXXII (special issue, October, 1972). 622 p.
  57. Intergovernmental Fiscal Transfers: Principles and Practices / ed. by R. W. Boadway, A. Shah. Washington : The World Bank, 2007. 622 p.
  58. Lobodina Z. M., Lopushniak H. S., Kizyma T. O., Lyvdar M. V. Inclusive budgeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Збірник наукових праць. 2020. Вип. 2 (33). С. 463–472. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/207201>
  59. Malyniak B. S., Martyniuk O. M., Kyrylenko O. P. Corruption and efficiency of public spending in states with various public management types. *Economic Annals-XXI: Volume 178, Issue 7-8, Pages: 17-27, September 30, 2019*. URL: <http://soskin.info/en/ea/2019/178-7-8/Economic-Annals-V178-02>
  60. Malyniak B. S., Martyniuk O. M., Kyrylenko O. P. The impact of corruption on the efficiency of public spending across countries with different levels of democracy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/163927>
  61. Musgrave R. A., Musgrave P. B. *Public Finance in Theory and Practice*. N. Y. : McGraw Hill, 1989. 627 p.
  62. Oates W. *Fiscal Federalism*. N. Y. : Harcourt, Brace, Jovanovich, 1972. 256 p.
  63. Rose A. Results-Orientated Budget Practice. *OECD Working Paper*. 2003. № 209. 76 p.
  64. Samuelson P. A. The Pure Theory of Public Expenditure. *Review of Economics and Statistics*. 1954. № 4. P. 387–399.
  65. Wildavsky A., Caiden N. *The New Politics of the Budgetary Process*. 3rd ed. Washington, DC : Longman, 1997. 367 p.

Рекомендовані Інтернет-ресурси:

Національний банк України

<https://bank.gov.ua>

Міністерство фінансів України

<https://mof.gov.ua/uk>

Державна казначейська служба України

<https://mof.gov.ua/uk/state-treasury>

Державна фіскальна служба України

<https://mof.gov.ua/uk/state-fiscal-service-state-fiscal-service>

Державна служба статистики України

<https://ukrstat.gov.ua>

Асоціація міст і громад України

<https://auc.org.ua>

Державний веб-портал бюджету для громадян

<https://openbudget.gov.ua>

Децентралізація

<https://decentralization.gov.ua>

Журнал «Фінанси України»

<https://finukr.org.ua>

Журнал «Світ фінансів»

<http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf>